

Ulla bekämpade cancer med skratt och kärlek

Skrattet hjälpte mig i kampen mot cancer, säger Ulla Pramler. En av mina söner hyrde roliga filmer till mig. ”Du behöver skratta mamma” sa han. Han hade rätt, det var välgörande. En och annan film om kärlek blev det också.

TEXT: KARIN BENGTTSSON • FOTO: HANS RUNESSON

När jag besöker Ulla i hennes hem i Växjö har det gått sju år sedan hon friskförklarades. Tjugo år sedan hon fick sin cancerdiagnos.

– Jag hade länge känt mig trött och när jag fick en halsfluss gick jag till doktorn. Där konstaterade man att jag hade blod i urinen. En röntgen av njurarna visade en cancer i vänstra njurbäckenet.

– Från början var det svårt att fatta det hela. Jag var övertygad om att nu var livet slut. Jag var femtiosju år gammal, kände mig alldeles för ung för att dö.

BEARBETA

Ulla beskriver hur hon behövde prata, prata och prata för att bearbeta det hela. Dessutom hade hon några år tidigare tagit upp dagboksskrivandet.

– Jag har alltid tyckt om att skriva och nu blev det ett stöd för mig att formulera och sortera upp allt som hände. Dessutom hade jag tre ungdomsvänner som jag brevväxlade regelbundet med.

Ulla blev opererad i maj 1987. Man tog bort hela vänster njure. Tre månader senare upptäcktes tumörer i urinblåsan.

– Det kom nya tumörer i urinblåsan gång på gång och jag gick på kontroller var tredje månad. Märkligt nog vande

jag mig inte vid behandlingarna. Det blev nästan värre och värre på något sätt. Sista gångerna fick jag faktiskt sövas.

KÄRLEK OCH OMSORG

Ulla har bara gott att säga om sjukvården och de två läkarna, som skötte henne. Vänlighet är ett ord som hon använder mycket. Det enda hon saknade var att få prata med någon som varit i hennes situation, men klarat sig. Något som sekretessen förhindrade.

– Men jag sökte mycket information själv. Var på hälsohem ett par veckor och letade reda på en alternativmedicin. Sedan fick jag lära mig att ta sprutor för att ge mig medicinen själv. På något sätt gav jag aldrig upp och jag fick så mycket kärlek och omsorg från många. Inte minst min familj stödde mig under hela tiden.

Medan vi pratar kommer Ullas man Bengt in i rummet.

– Det var svårt som anhörig att bara stå bredvid. Jag kände mig hjälplös. Men jag tvivlade aldrig på att hon skulle bli frisk. Ulla har alltid haft mycket energi och kraft. Hon ger sig aldrig.

VARFÖR JUST JAG?

Själv trodde Ulla inte att hon skulle klara sig. Särskilt inte när man i slutet

Ulla Pramler har svår att se något positivt med sjukdomen. Fast jag lärde mig att det finns mycket kärlek. Alla människor, alla vänner som ställde upp för mig.

av 1989 hittade minst fyra metastaser i lungan. Ulla kom till Lund och blev opererad på thoraxkliniken.

– Jag fick erbjudande att prata med en sjukhuspräst som också var psykolog. Men då trodde jag att han skulle förbereda mig på döden, så det ville jag inte.

Ulla tänkte mycket på varför detta drabbat just henne. Hade hon gjort något fel? Kanske borde hon ha levat på något annat sätt. Hon kunde också drabbas av vrede över människor som missköter sin hälsa men tycktes friska ändå.

– Ja, jag blev ju inte arg på någon person i min närhet. Men kunde reagera kraftigt när jag såg teve-program där människor uppenbarligen nonchalerade sin hälsa.

KRAFT UR BÖCKER

Under sjukdomsperioden läste Ulla Moa Martinssons böcker. Böckerna gav henne kraft och hjälpte henne att se hur bra hon faktiskt hade det – trots allt. Att engagera sig i andra var också en hjälp. Under tiden Ulla kämpade mot sin egen sjukdom insjuknade en av hennes allra bästa väninnor i cancer och dog.

När intervjun närmar sig sitt slut kommer vi in på frågan om det går att hitta en mening, en känsla av att sjukdomstiden gett något värdefullt i utbyte.

– Uppriktigt sagt vet jag inte om jag kan se något positivt säger Ulla. Fast kanske ändå. Jag lärde mig att det finns mycket kärlek. Alla människor, alla vänner som ställde upp för mig.

BORTBYTING

– Livet är underligt. När jag föddes blev jag bortbytt på BB. Jag var min mammas femte barn och när hon såg barnet som de påstod var jag protesterade hon och letade upp mig. Hon fick kämpa för att få tillbaka mig. Så jag brukar säga att jag likaväl kunde hetat Anna Jonasson i dag och varit frälsningssoldat!

Vi skrattar fortfarande när Ulla följer mig ut. I vardagsrummet sitter Bengt och spelar sin egenkomponerade visa till Ulla. En varm och kärleksfull hyllning till en ovanligt levande kvinna.

Har du visor min vän

*Har du visor min vän, sjung dem nu
För nu är tiden då visor ska sjungas
Och den som ska sjunga är du
I morgon är det kanske för sent, min vän
Så synd om de sänger som aldrig blir sjungna
Så tala inte om visor med mig
Låt visorna tala för dig.*

*Vill du älska min vän, gör det nu
För nu är tiden för kärlek inne
Och den som ska älska är du
I morgon är det kanske för sent, min vän
Så synd om den kärlek som aldrig vågat
Så tala inte om kärleken
Låt kärleken tala min vän.*

*Vill du leva ditt liv, gör det nu
För nu är tiden då ditt liv ska levas
Och den som ska leva är du
I morgon är det kanske för sent, min vän
Vem bryr sig då om vad du drömde och ville?
Så vänta inte på någonting sen
Det är du som ska leva min vän*

Okänd författare. Förmedlad av Ulla Pramler

När Ulla fick frågan om att träffa en sjukhuspräst som också var psykolog tackade hon nej. Hon trodde att han skulle förbereda henne för döden och det ville hon inte.

En 82-åringars funderingar över livet och dess förgänglighet

Om jag fick leva om mitt liv igen skulle jag göra fler misstag nästa gång. Jag skulle vara galnare än jag varit den här gången. Det finns väldigt få saker som jag tar allvarligt längre. Jag skulle ta fler chanser. Jag skulle resa mera. Jag skulle bestiga fler berg. Jag skulle simma i fler floder och jag skulle njuta av fler soluppgångar. Jag skulle äta mer glass och mindre bönor. Vi skjuter alltid upp saker till den där dagen i framtiden som aldrig kommer.

Lite nu och då skulle jag uppträda som en galning. Jag skulle ha fler verkliga bekymmer och färre inbillade. Du förstår, jag var en sån där människa som levde profylaktiskt, förnuftigt och förständigt timme efter timme, dag efter dag.

Åh jag har haft mina ögonblick och om jag fick göra

om alltihop igen skulle jag ha fler sådana ögonblick. Faktum är att jag skulle försöka att inte ha något annat – bara ögonblick, det ena efter det andra. I stället för att leva så många år i framtiden.

Jag har varit en sån där människa, som inte gick någonstans utan en kronometer, en hetvattenflaska, munvatten, en regnrock och en fallskärm. Om jag fick göra om alltihop igen skulle jag resa med mycket mindre bagage – mycket mindre.

Jag skulle börja gå barfota tidigare på våren och hålla på längre på hösten. Jag skulle åka karusell mera, heja på fler människor och plocka mer blommor och dansa mycket oftare – om jag fick göra om alltihop igen.

Men du förstår – det får jag inte.

Okänd författare. Förmedlad av Ulla Pramler

Varför händer detta just mig? undrade Ulla när hon fick cancer. Har jag gjort något fel? Borde jag ha levat på något annat sätt?

Lättläst

För 20 år sedan fick Ulla Pramler veta att hon hade cancer.

Nu har det gått sju år sedan läkarna sa att Ulla var frisk.

– Skrattet hjälpte mig i kampen mot cancer, säger Ulla.

En av mina söner hyrde roliga filmer. Du behöver skratta mamma sa han.

– Jag hade känt mig trött länge. När jag fick halsfluss gick jag till doktorn. Jag hade blod i urinen. En röntgen av njurarna visade att jag hade cancer, berättar Ulla. Det var svårt i början att fatta det hela. Jag tyckte att livet var slut. Jag var bara 57 år och ville inte dö.

Ulla blev opererad men sjukdomen kom tillbaka på andra platser i kroppen. Det blev fler operationer och långa behandlingar.

– Det var svårt att bara stå bredvid, säger Ullas man Bengt. Jag kände mig hjälplös men jag trodde hela tiden att hon skulle bli frisk. Ulla ger sig aldrig.

Men Ulla trodde inte själv att hon skulle klara sig. Hon tänkte mycket på varför just hon hade fått cancer. Hade hon gjort något fel? Kanske hon skulle levt på ett annat sätt.

Hon behövde prata och prata om det som hade hänt. Hon skrev dagbok och brev till några goda vänner.

Medan Ulla var sjuk läste hon också böcker av författaren Moa Martinsson. Böckerna gav henne kraft. De hjälpte henne att se hur bra hon ändå hade det. Att bry sig om andra hjälpte henne också.

Går det att hitta en mening med sjukdomen?
– Jag vet inte om jag kan se något positivt. Fast kanske ändå, säger Ulla. Jag lärde mig att det finns mycket kärlek. Alla människor, alla vänner ställde upp för mig.